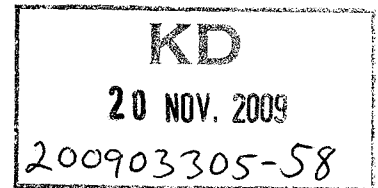

Kunnskapsdepartementet
Att: Roger Spidsberg
Boks 8119 Dep
0032 Oslo

VOFOs høringsuttalelse – forskrift til lov om voksenopplæring
Her følger høringsvaret fra VOFO til forslag til *forskrift om studieforbund og nettskoler* med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring. Som en del av høringsvaret følger vedlagt en skjematisk oversikt der VOFOs forslag og merknader er knyttet til de enkelte paragrafer og punkter i forskriften. Disse to dokumentene skal derfor ses i sammenheng.

1. Innledende merknader

Etter VOFOs vurdering legger den foreslåtte forskriften ikke godt nok til rette for å innfri de viktige politiske føringene fra NOU 2007:11 *Studieforbund - læring for livet* som ble nedfelt i den nye voksenopplæringsloven. Det gjelder spesielt lovens § 4. *Overordnede mål for studieforbundenes opplæringsaktivitet*, som i følge departementets egne merknader i Ot.prp. nr. 87 kapittel 6 må sees i sammenheng med formålsbestemmelsen i samme lovs § 1. Her heter det at...

Studieforbundene skal drive sin opplæringsaktivitet på grunnlag av følgende overordnede mål:

- a) Å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.*
- b) Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.*
- c) Å bekjempe utstøting og bidra til inkludering.*
- d) Å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring.*
- e) Å styrke kulturelt mangfold og øke deltagelse i kulturlivet.*
- f) Å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.*

Disse overordnede målene burde reflekteres bedre i forskriftens § 3. *Definisjoner* og § 8. *Kriterier for statsstilskudd til studieforbund*, samt i departementets merknader til disse paragrafene. Det er her rammene for den tilskuddsberettigede aktiviteten som skal gjøre det mulig for studieforbundene å oppfylle de overordnede målene fastlegges. Etter vårt syn *svekker* forskriften studieforbundenes fleksibilitet og legger unødvendige begrensninger på omfanget av den tilskuddsberettigede aktiviteten. Vi vil ut fra dette kommentere de viktigste punktene og ellers vise til våre alternative forslag i vedlagte skjema.

2. Merknader til enkelte paragrafer

§ 3. Definisjoner

Departementet foreslår at *Kurs* skal forstås som en serie samlinger med minst 2 og maksimalt 30 deltakere. Vi kan ikke se at dette har noen begrunnelse verken i den politiske prosessen forut for loven, i Ot.prp. nr. 87, eller i Stortingets behandling av loven. Denne begrensningen kan heller ikke begrunnes i pedagogisk praksis eller forskning. Departementet skriver også i sine merknader at dette er en absolutt begrensning, slik at dersom kurset har 31 deltakere blir hele kurset underkjent (jf. merknad til § 9).

Det er VOFOs erfaring at organisert læring godt kan foregå som en serie forelesninger, kombinert med ulike former for gruppearbeid, uavhengig av antall deltakere i utgangspunktet. Det avgjørende er at et tiltak tilrettelegges i forhold til antallet. Eksempel: Fem parallelle kurs/studieringer som gjennomføres over fem kvelder har en av kveldene en felles samling fordi arrangøren har skaffet til veie en gjesteforeleser av format. Denne kvelden deltar mange flere enn den grensa forslaget til forskrift setter. Det er rimelig at også større samlinger teller med i grunnlaget for tilskudd.

Hvordan man sikrer at hvert enkelt tiltak fremmer god læring kan etter vår mening beskrives og begrunnes i tiltakets *studieplan*. Det kan handle om faglig tilrettelegging og pedagogiske valg. Å begrense antall deltakere til mellom 2 og 30 har i seg selv ingen kvalitativ effekt.

VOFO merker seg at begrepene *studiering med lærer* og *studiering uten lærer* er forlatt og i den nye forskriften erstattet med begrepet *kurs*. VOFO slutter seg til dette, men begrunnet i ovennevnte foreslår vi følgende endrede definisjon:

§ 3 a) *Et kurs er organisert opplæring gjennomført som en eller flere samlinger i samsvar med en på forhånd godkjent studieplan.*

Denne definisjonen ivaretar det vesentlige kravet om at organisert opplæring skal skje etter en fastsatt studieplan som det ansvarlige studieforbundet godkjenner på forhånd. Denne definisjonen kan fremme måloppnåelse, jf. § 4, særlig a), b), c), d) og e) og fastsetter at det er kursets studieplan og pedagogiske metoder - den organiserte læringen med faglig innhold, målsetting, målgruppe og metode for måloppnåelse mv - som er rammen, *ikke* et definert antall deltakere eller samlinger.

Forskriften definerer i pkt 3 c) at politiske partiers studieforbund kan drive organisert opplæring i *forhold til partiets program og virksomhet*, uten å gjøre unntak fra åpenhetskravet i § 8. Dette har vi ingen merknad til.

§ 4. Krav til minste aktivitetsnivå

Forslaget innebærer en økning av minstekravet til innrapporterte kurstimer for å bli godkjent som studieforbund fra 20.000 til 40.000 timer pr. år. Det legges opp til en overgangsperiode på tre år. Begrunnelsen for dette skjerpede kravet synes å være at man ønsker større og mer "robuste" studieforbund. Vi mener at størrelse og robusthet må ses i sammenheng med studieforbundets målsetting/er og oppgaver, hvor *bred* kursportefølje det er behov for, hvor mange medlemsorganisasjoner som skal betjenes

m.v. Ut fra slike kriterier *kan* det, men behøver nødvendigvis ikke være sammenheng mellom størrelse og evne til måloppfyllelse. Vi ser imidlertid at krav til økt effektivitet kan trekke i retning større studieforbund, og at muligheten for å bli mer synlig i opplæringslandskapet kan veie i samme retning. VOFO har ingen ytterligere kommentarer til dette punktet, men viser til uttalelser fra de enkelte studieforbundene.

§ 5. Krav til minimum antall medlemsorganisasjoner i studieforbund

Kravet om minimum *to* medlemsorganisasjoner er svært mildt i forhold til forventninger om mangfold og robusthet i studieforbundene. Forskriften setter ikke opp noen kriterier for hvilke typer organisasjoner som kan være medlemmer i et studieforbund, men overlater avgjørelsen til de enkelte studieforbund. VOFO vil dermed signalisere at vi på vegne av feltet vil ta initiativ til å utarbeide noen slike felles kriterier.

§ 8. Kriterier for statstilskudd til studieforbund

Forslaget legger innledningsvis opp til at både kurstimer og deltakertall skal danne basis for beregning av tilskudd etter den nye loven. VOFO anbefaler at man holder seg til kurstimer, som i dag. Å trekke inn deltakerantall som nytt kriterium kan føre til at flere smale, men verdifulle kurs ikke blir igangsatt, at distrikter med svakt deltakergrunnlag rammes ekstra og at det stimuleres til kurs med ”for mange” deltakere ved at disse ”belønnes” med både økte kursinntekter og statstilskudd.

Vi konstaterer at forslaget til forskrift legger seg på samme minsteramme for antall kurstimer som i dag og setter en ny begrensning i forhold til antall samlinger, sitat:

§ 8 a) Kurset må bestå av minst 12 studietimer og gå over minst tre samlinger.

Vi kjenner ikke til noen god pedagogisk begrunnelse for at kurs over *en* dag, med for eksempel 5 – 8 studietimer, ikke fører til god læring eller på andre måter ikke holder mål. Til sammenligning vet vi at flere offentlige studieplaner, for eksempel fra Direktoratet for Arbeidstilsynet, har én-dags rammer, pedagogisk begrunnet i studieplanen. Vi mener at antall samlinger - enten de defineres som dager, bolker eller timer - skal begrunnes i studieplanen ut fra pedagogiske kriterier i det enkelte tilfelle. For studieforbundene betyr en slik ramme som foreslått at mulighetene for måloppnåelse begrenses eller vanskeliggjøres.

VOFOs alternative forslag til denne paragrafen er derfor:

§ 8 a) Kurset må bestå av minst – 7 – sju - studietimer og ha en eller flere samlinger

VOFO legger avgjørende vekt på *studieplanen* som både et måldokument, et pedagogisk dokument og det dokumentet som – i utfylt stand på enkeltkursnivå – skal kunne danne basis for beregning av tilskudd etter timer. Vi har derfor til § 8 b foreslått en nærmere presisering i forskriften om dette:

Hvert kurs skal ha en studieplan som skal være godkjent av studieforbundet på forhånd. Studieplanen skal redegjøre for innhold, læringsmål, målgruppe/ r, bruk av læringsressurser, metoder og varighet. Godkjent studieplan utløser tilskudd innenfor rammen av det studietimetall planen fastsetter.

Vi viser videre til forslaget til:

§ 8 d) Kurset må være offentlig kunngjort og åpent for alle.

Den politiske prosessen fram mot ny lov om voksenopplæring beskriver studieforbundene som en viktig faktor for å vedlikeholde og styrke demokratiet (jf. lovens § 4 a). Dette samsvarer ikke med forslaget til forskrift og merknaden til denne dersom vilkåret *åpent for alle* skal innebære at kurs som er forbeholdt medlemmer i organisasjonene, for eksempel kurs for tillitsvalgte, ikke tilfredsstiller åpenhetskravet og dermed ikke er berettiget til tilskudd. Slik kan det ikke være ment. Studieforbundene er med sine 465 forskjellige medlemsorganisasjoner en viktig del av den demokratiske basis i Norge. Opplæring av medlemmer og tillitsvalgte i studieforbundenes medlemsorganisasjoner har tradisjonelt vært en viktig del av deres arbeid. Vi vil derfor be om støtte til følgende tolkning: Et kurs er "offentlig kunngjort" når informasjon om det ligger på arrangørens hjemmeside eller tilsvarende. At et kurs er "*åpent for alle*" skal ikke være til hinder for at man gjennom studieplanen kan definere sine målgrupper i forhold til mål og behov, for eksempel "Kurs for tillitsvalgte i Norges Diabetesforbund".

VOFO foreslår derfor følgende tillegg til § 8d):

Kurs som retter seg mot medlemmer og tillitsvalgte i studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner tilfredsstiller kravet om åpenhet så lenge studieplanen tilfredsstiller øvrige kriterier.

Tilretteleggingstilskudd

VOFO ønsker en presisering av formuleringen: *Tilretteleggingstilskuddet skal brukes til å fjerne hindringer for deltaking i opplæring.* . God tilrettelegging og ekstraundervisning bør komme inn under potten *Tilretteleggingstilskudd*. Dette gir studieforbundene nødvendig fleksibilitet til å imøtekomme særskilte gruppers behov. Alternativet er å fremme utstøting og vanskeliggjøre denne gruppens deltakelse i våre organiserte læringsaktiviteter.

VOFO foreslår at man i forskriften på dette punkt ikke nevner noen bestemt av de gruppene som skal omfattes av dette tilskuddet, og at "funksjonshemmede" derfor tas ut, slik at formuleringen blir:

Tilretteleggingstilskuddet skal være et supplement til opplæringstilskuddet, og gis for deltakere som trenger særskilt tilrettelegging som medfører høyere kostnader for studieforbundet.

§ 9. Beregning av statstilskudd

VOFO tolerer det slik at det foreslåtte grunntilskuddet er tenkt benyttet til administrasjon, utvikling og skoloring av medarbeidere i studieforbundene. Dermed mener vi det er rimelig med en viss differensiering etter størrelse på studieforbundene. Tilskuddet bør dessuten gjøre det mulig for de studieforbundene som ønsker det å etablere systemer internt som for det første skal kunne betjene og serve egne medlemsorganisasjoner, for det andre skal kunne drive egen (utadrettet) virksomhet og for det tredje skal kunne ta oppdrag fra så vel offentlige som andre virksomheter.

VOFO mener at grunntilskuddet bør reflektere studieforbundenes ulike størrelse og dermed ha en gradering som er noe mer finmasket enn i forslaget til forskrift. Vi mener således også at den foreslåtte øvre grense på 40 000 studietimer for beregning av grunntilskudd er for lavt. Det stimulerer mer til oppsplitting enn til fusjoner av studieforbund. Imidlertid bør en finmasket skala oppover ha en utflatende kurve¹.

---

¹ Dette kan vi ved behov illustrere i et avtalt møte.

VOFOs forslag vedr. beregningsgrunnlag:

Grunntilskudd beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig studietimetall de siste tre – 3 – kjente årene det foreligger statistikk for per 1. januar i tilskuddsåret.

§ 11. Gratis bruk av offentlige undervisningslokaler

Lovens bestemmelse og forskriften til lovbestemmelsen er viktig og vil være førende for både studieforbundene og de offentlige forvaltningsledd sin håndtering. Det er viktig å få inn en bestemmelse om *klageinstans*, og en om mulige *sanksjonsmidler*. Det er også behov for en nærmere presisering av begrepet ”offentlig undervisningslokale” for å sikre at for eksempel gymsaler og lignende kan benyttes etter denne paragrafen. Vi mener også at lokalene skal kunne benyttes til kl 2200 på hverdager og også etter nærmere avtale i helger. For øvrig støtter vi at forskriften gir rettigheter og plikter til begge parter.

Kapittel 3 Nettskoler

VOFO har merket seg forslagene til forskrift for nettskolene og viser til høringsuttalelsen fra NFF på dette området. Vi merker oss at interesseorganisasjonen NFF er omtalt, nevnt ved navn og tiltenkt spesielle roller i forskriften, mens det ikke er lagt opp til noen tilsvarende funksjon/er for VOFO i ”vår” del av forskriften.

3. Andre merknader

Voksenopplæringslovens § 4 e) setter det *Å styrke kulturelt mangfold og øke deltagelse i kulturlivet* som et overordnet mål for studieforbundene opplæringsaktivitet. Det er fin utfordring, men kulturfeltet skiller seg noe fra de tradisjonelle læringsarenaene. For å fremme måloppnåelsen på dette området burde Tronutredningens forslag om en egen *kulturpott* vært virkeliggjort, i tillegg til at den ”vanlige tilskuddsordningen” også skal dekke dette området. En slik tilskuddsordning kan fange opp aktiviteter og opplæringsrelaterte tiltak som ikke omfattes av dagens ordninger og bidra til økt måloppnåelse på feltet. Dette forutsetter at ordningen finansieres med ekstra midler som kommer i tillegg til de ordinære tilskuddsordningene.

For øvrig vil vi peke på lovens § 4 f), der det heter at studieforbundene skal ... *være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.*

Vi kan ikke se at forslaget til forskrift inkludere dette målet på en tydelig måte. Det ligger ingen direkte forskriftshjemmel her, men det er ikke til hinder for at punktet operasjonaliseres under andre punkter med hjemmel. Etter vår mening er det uheldig at dette ikke skjer. Flere av høringsuttalelsene til lovforslaget påpekte behovet for en særlig vektlegging i forskriften av at kommuner og fylkeskommuner aktivt bør samarbeide med studieforbundene. Vi slutter oss til dette. Vi etterlyser også en tydeliggjøring av at studieforbundene fortsatt skal kunne tilby kurs på høyere nivå i samarbeid med en høyskole eller et universitet.²

Det er viktig at studieforbundene blir utfordret og tatt med i utformingen av dette politikkområdet slik at studieforbundene både kan være en selvstendig arena og et supplement til offentlige utdanningstilbud. Etter vår mening må det i forskriften gis føringer der *kommuner og fylkeskommuner oppfordres til aktivt å samarbeide med studieforbundene gjennom partnerskapsavtaler hvor studieforbundene blir en aktiv del av kompetansutviklingen på*

² Tidligere ”Studiering på høyere nivå”, en aktivitet som er tatt bort som egen tilskuddsordning.

kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Det må også gå klart fram at finansiering av slik opplæring må være av samme størrelse som når det offentlige gjennomfører opplæringen. Dette må gjelde for skoleparallele tilbud så vel som ikke-formelle tilbud.

Vi konkluderer med å presisere vårt prinsipielle syn knyttet til forskriften om at studieplanen bør kunne være basisdokumentet – selve ”omdreiningspunktet” - for hele forskriften og regelverket som følger. Ved at det stilles både strengere og tydeligere krav til studieplanen hva gjelder godkjenning og formulering av læringsmål, målgruppe/r, læringsressurser, varighet m.v. mener VOFO at det ikke er behov for noen ytterligere ”tallrekke” i forskriften, verken hva gjelder aldersgrense, minste timetall, antall samlinger eller antall deltakere. Studieplanen og antall timer gjennomført bør holde. Slik kan studieplanen styre både pedagogikken og pengene.

VOFO takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse og ser fram til videre dialog fram mot endelige forskrifter.

Oslo, 2009-11-18

Vennlig hilsen
Voksenopplæringsforbundet

Hege Fossum
Styreleder

Sturla Bjerkaas
Generalsekretær

Kapittel 1. Innledende bestemmelser**§ 1 Formål**

Forskriften skal legge til rette for organisert læring i studieforbund og nettskoler.

MERKNAD:

Bestemmelsen slår fast at formålet med forskriften er å legge til rette for organisert læring i studieforbund og nettskoler. Bestemmelsen må sees i sammenheng med § 1 i voksenopplæringsloven. Det vises også til voksenopplæringsloven § 4, som angir overordnede mål for studieforbundenes opplæringsaktivitet.

§ 2 Voksenopplæringslovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen

Forskriften gjelder på Svalbard og Jan Mayen.

MERKNAD:

Det følger av § 2 tredje ledd i voksenopplæringsloven at Kongen gir forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen. Paragraf 2 vil dermed bli fasisatt ved kongelig resolusjon.

§ 3 Definisjoner

I forskriften forstås med:

- a) Kurs: En serie av samlinger med minst 2 og maksimalt 30 deltagere der det drives organisert læring i samsvar med en på forhånd godkjent studieplan.
- b) Kurstime: 60 minutter med organisert læring. Pauser på inntil 15 minutter per time kan inngå.
- c) Politiske partiers studieforbund: Studieforbund der medlemsorganisasjonene er tilknyttet et politisk parti, og som har som formål å tilby organisert læring som er relevant i forhold til partiets program og virksomhet.

MERKNAD:

Bestemmelsen definerer sentrale begreper i forskriften. Til bokstav b) vil departementet presisere at pauser kan aksepteres, men ikke omregning til 45-minutters enheter. For eksempel kan en kursøkt som går over tre timer, innrapporteres som tre kurs timer selv om det er innlagt pauser å inntil femten minutter per time. Tre timer sammenhengende undervisning kan derimot ikke omregnes til fire 45-minutters enheter.

For ordens skyld vil departementet bemerke at når forskriften tillegges ”departementet”

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

Til § 1 Vi slutter oss til formålet.

Til § 2 Vi slutter oss til forslaget.

Til § 3

Til punkt a, forslag til alternativ tekst:

Kurs er organisert opplæring gjennomført som en eller flere samlinger i samsvar med en på forhånd godkjent studieplan.

Til punkt b

Vi slutter oss til punktet

Til punkt c

Vi slutter oss til punktet

Forslag til forskrift (fra departementet)

VOFOs forslag og merknader

en oppgave eller myndighet, skal dette forstås som departementet selv eller det organ departementet delegerer dette til.

Kapittel 2. Studieforbund

§ 4 Krav til minste aktivitetsnivå og rapportering

Læringsaktiviteten i et studieforbund må utgjøre minst 40 000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd, jf. § 9.

Minstekravet i første ledd gjelder ikke for samiske studieforbund og politiske partiers studieforbund. For disse studieforbundene gjelder minstekrav fastsatt i §§ 6 og 7.

MERKNAD:

Bestemmelsen fastsetter at læringsaktiviteten i et studieforbund må utgjøre minst 40 000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd, jf. § 9. Det følger av siste ledd i § 9 at dette er de to siste årene som det foreligger statistikk for per 1. januar i tilskuddsåret.

For studieforbund som er godkjent etter voksenopplæringsloven av 1976, gjelder ikke det skjerpede kravet til minste aktivitetsnivå før overgangsperioden på 3 år regnet fra 1. januar 2010 er utløpt. Det vises til voksenopplæringsloven § 27 første ledd.

§ 5 Krav til minimum antall medlemsorganisasjoner i studieforbund

Et studieforbund må ha minimum to medlemsorganisasjoner.

Kravet om at et studieforbund må ha minimum to medlemsorganisasjoner gjelder ikke for samiske studieforbund. For disse studieforbundene gjelder minstekrav fastsatt i § 6.

MERKNAD:

Bestemmelsen fastsetter at et studieforbund må ha minimum to medlemsorganisasjoner. Se § 6 siste ledd hva gjelder krav til minimum antall medlemsorganisasjoner i samiske studieforbund.

§ 6 Samiske studieforbund

Vilkåret om virksomhet over hele landet i voksenopplæringsloven § 5 annet ledd bokstav d) gjelder ikke for samiske studieforbund. I den utstrekning et samisk studieforbund har virksomhet i flere fylker, må det likevel ha en regional

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

Til § 4

Vi viser til vår høringsuttalelse og til de enkelte studieforbunds høringsuttalelser.

Til § 5:

Vi viser til vår høringsuttalelse..

Til § 6Vi viser til uttalelser fra de samiske studieforbundene.

organisasjonsmessig forankring i disse fylkene.

Læringsaktiviteten i samiske studieforbund må utgjøre minst 2 000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd, jf. § 9.

Et samisk studieforbund må ha minimum én medlemsorganisasjon

MERKNAD:

Departementet tar i nytt regelverk sikte på å videreføre muligheten for den samiske befolkning til å gi opplæring i samisk språk, samfunnsliv og kulturarv innenfor egne organisasjoner. Det følger av voksenopplæringsloven § 5 siste ledd at departementet i forskrift fastsetter egne krav for samiske studieforbund hva gjelder bestemmelsene i bokstavene d (virksomhet over hele landet), e (minimumskrav til kursvirksomheten) og f (minimum antall medlemsorganisasjoner). Paragraf 6 i forskriften fastsetter disse kravene.

§ 7 Politiske partiers studieforbund

Læringsaktiviteten må utgjøre minst 2 000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd, jf. § 9.

MERKNAD:

Bestemmelsen fastsetter at læringsaktiviteten i politiske studieforbund må utgjøre minst 2 000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd, jf. § 9. For politiske partiers studieforbund som er godkjent etter voksenopplæringsloven av 1976, gjelder ikke det skjærpede kravet til minste aktivitetsnivå før overgangsperioden på 3 år regnet fra 1. januar 2010 er utløpt. Det vises til voksenopplæringsloven § 27 første ledd. Hva gjelder definisjonen av "politiske partiers studieforbund" vises til § 3 bokstav c).

Til § 7

Vi viser til uttalelse fra de berørte studieforbundene.

§ 8 Kriterier for statstilskudd til studieforbund

Statstilskudd til studieforbund består i henhold til voksenopplæringsloven § 6 av tre komponenter; grunntilskudd, opplæringstilskudd og tilretteleggingstilskudd.

Grunntilskudd gis til alle studieforbund som oppfyller vilkårene for å få tilskudd etter denne forskrift.

Antall gjennomførte kurs timer og antall deltagere er grunnlag for fastsetting av opplæringstilskuddet. Samlinger arrangert gjennom elektronisk kommunikasjon kan benyttes som et supplement til fysiske samlinger. Studieplanen skal angi hvilke undervisningsformer som kan benyttes.

Tilretteleggingstilskudd gis for deltagere som oppfyller kravene etter sjette ledd, og som trenger særlig tilrettelegging for å kunne delta i læring. Det er en forutsetning at

Til § 8

Vi mener at kurs timer fortsatt bør være eneste kriterium for beregning av tilskudd, og foreslår derfor at ordene "... og antall deltagere..." i forslaget til forskrift strykes.

Forslag til forskrift (fra departementet)

kurset oppfyller kravene etter femte ledd.

Følgende forutsetninger må oppfylles for at et kurs kan telle med i tilskuddsgrunnlaget:

- Kurset må bestå av minst tolv kurs timer fordelt på minst tre samlinger.
- Studieplan for kurset skal være godkjent av studieforbundet før kursstart.
- Studieforbundet eller en medlemsorganisasjon i studieforbundet er arrangør av kurset.
- Kurset må være offentlig kunngjort og åpent for alle.

Følgende forutsetninger må oppfylles for at en deltager kan telle med i tilskuddsgrunnlaget:

- Deltageren må være fylt 14 år ved opplæringsstart.
- Deltageren må ha deltatt i minst 3/4 av kurstimerne.

Statstilskuddet skal bidra til å redusere deltagernes opplæringskostnader. Studieforbundene har ansvar for å fordele tilskuddsmidler til organisasjonsledd og medlemsorganisasjoner som arrangerer kurs. Grunntilskuddet skal være et grunnlag for studieforbundet og omfatte pedagogisk utviklingsarbeid og medarbeiderutvikling. En andel av tilskuddet kan brukes til nødvendig administrasjon og drift av studieforbundet. Tilretteleggingstilskuddet skal brukes til å fjerne hindringer for deltaking i opplæring.

MERKNAD:

Det foreslås at fysiske samlinger kan suppleres med samlinger arrangert gjennom elektronisk kommunikasjon. Ordet supplement innebærer at kurs alltid må ha et innslag av fysiske samlinger. Rene nettkurs vil ikke være tilskuddsberettigede. Tilskuddet til studieforbund gis for fysiske eller elektroniske møter der alle deltar samtidig. Undervisningen skiller seg fra den individuelle undervisningen som nettskolene gir. Nettskolene har en egen tilskuddsordning som reguleres av §§ 13 og 14.

Tilretteleggingstilskuddet skal være et supplement til opplæringstilskuddet, og gis for funksjonshemmede og andre deltagere som trenger særskilt tilrettelegging som medfører høyere kostnader for studieforbundet.

Kravet om minst fem deltagere er foreslått fjernet. I stedet er det i § 3 bokstav a) gitt en

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

VOFOs forslag og merknader

Til § 8 a) Vi går inn for at studieplanen til hvert enkelt tiltak redegjør for høvelig varighet og antall samlinger m.v. i forhold til kursets målsetting, og at en tallfesting av minste antall timer og samlinger derfor er overflødig. Vi foreslår derfor at denne bestemmelsen tas ut.

Subsidiært mener vi at nedre timetallsgrense bør være sju – 7 - og minste antall samling(er) en – 1 (ref. definisjon av kurs foran).

Til b) Vi foreslår følgende formulering om studieplan:

Hvert kurs skal ha en studieplan som skal være godkjent av studieforbundet på forhånd. Studieplanen skal redegjøre for innhold, læringsmål, målgruppe/r, bruk av læringsressurser, metoder og varighet. Godkjent studieplan utløser tilskudd innenfor rammen av det antall studietimer planen fastsetter..

Til c) Vi slutter oss til dette.

Til d) Vi foreslår følgende tillegg:

Kurs organisert spesielt for medlemmer og tillitsvalgte i studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner tilfredsstiller kravet om åpenhet så lenge studieplanen tilfredsstiller øvrige kriterier.

Til a) Vi mener aldersgrense er overflødig så lenge studieplanen redegjør for målgrupper og høvelig alderssammensetning og foreslår denne bestemmelsen tatt ut..

Subsidiært foreslår vi følgende alternative formulering: "Deltakeren må være fylt minst 14 år det året kurset gjennomføres."

Til b) Vi slutter oss til dette.

Begrepet "funksjonshemmede" utgår og man nevner ingen grupper spesielt..

Vi viser til kommentar foran om at minimum og maksimum antall deltakere ikke er hensiktsmessig.

Subsidiært mener vi at et kurs må ha minst 3 – tre – deltakere.

Forslag til forskrift (fra departementet)

definisjon av begrepet "kurs" som innebærer krav om minst to deltagere.

Kravet om at et kurs skal bestå av minst tolv kurs timer fordelt på minst tre samlinger, er en videreføring av minstekravene etter gjeldende forskrift. Formålet med dette minstekravet er å sikre at virksomheten som får tilskudd, er et reelt opplæringstilbud, og å avgrense tilskuddsordningen mot foredrags- og informasjonsvirksomhet.

Vilkåret "åpen for alle" innebærer at kurs som er forbeholdt organisasjonens eller studieforbundets medlemmer, ikke er tilskuddsberettigede. Vilkåret skal imidlertid ikke være til hinder for at kurs innrettet mot bestemte målgrupper eller kurs som krever forkunnskaper, kan få tilskudd.

Aldersgrensen på 14 år er ikke til hinder for at yngre kan delta; disse utløser imidlertid ikke statstilskudd.

Bestemmelsen gir studieforbundene ansvar for å fordele midlene på medlemsorganisasjoner og lokallag. Det er en forutsetning at studieforbundene driver pedagogisk utviklingsarbeid og medarbeiderutvikling. Forskriften skal imidlertid ikke forstås slik at studieforbundene plikter å bruke hele grunntilskuddet til disse formålene. Bestemmelsen i siste ledd gir studieforbundene et visst handlingsrom til å fastsette hvor stor andel av tilskuddet som skal brukes til administrasjon og drift av studieforbundet sentralt. Det kan være aktuelt å vurdere dette på nytt dersom det visers seg at lite av midlene tilflytter kursarrangørene.

§ 9 Beregning av statstilskudd til studieforbund

Departementet fastsetter på grunnlag av Stortingets bevilgning rammer for henholdsvis grunntilskudd, opplæringstilskudd og tilretteleggingstilskudd.

Departementet fastsetter størrelsen på grunntilskuddet. Grunntilskuddet fastsettes i tre stigende nivåer avhengig av studieforbundets aktivitetsnivå:

- Ett grunntilskudd til studieforbund der læringsaktiviteten utgjør mellom 2 000 timer og 10 000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd,
- Ett grunntilskudd til studieforbund der læringsaktiviteten utgjør mellom 10 000 og 40 000 timer og
- Ett grunntilskudd til studieforbund der læringsaktiviteten utgjør over 40 000 timer.

Opplæringstilskuddet fordeles mellom studieforbundene på grunnlag av deltagertall og antall kurs timer innrapportert innen fastsatt frist.

Tilretteleggingstilskuddet gis som et tillegg til opplæringstilskuddet.

Tilretteleggingstilskudd fastsettes på grunnlag av antall kurs timer gjennomført av deltagere med dokumentert behov for særskilt tilrettelegging av undervisningen. Det skal foreligge materiale som redegjør for grunnlaget for at det trengs særskilt

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

5/11

VOFOs forslag og merknader

Som nevnt foran mener vi at krav om minst 12 timer er overflødig så lenge kursplanen beskriver mål, målgrupper, varighet etc. på en tilfredsstillende og definert måte.

Åpenhetskravet: Vi viser til kommentar foran og i høringsuttalelsen.

Vi viser til kommentar om aldersgrense foran.

Til § 9

Vi viser til vår høringsuttalelse. Graderingen bør være mer finmasket, og laveste maksimumstimetall bør være betydelig høyere enn 40000.

Vi foreslår som foran at "...deltakertall og..." går ut.

"... antall deltakere..." går ut

tilrettelegging av undervisningen.

Tilskudd etter tredje og fjerde ledd beregnes på grunnlag av antall deltagere og kurstimer de to siste årene som det foreligger statistikk for per 1. januar i tilskuddsåret.

MERKNAD: Det følger av annet ledd at departementet fastsetter størrelsen på grunntilskuddet i tre stigende nivåer avhengig av studieforbundets aktivitetsnivå. Alternativene i bokstavene a) og b) er kun aktuelle for studieforbund som er unntatt fra bestemmelsen i § 4 om minstekrav til aktivitetsnivå, dvs. samiske studieforbund og politiske studieforbund.

Det følger av tredje ledd at rapporteringen av deltagertall og antall kurstimer må skje innen fastsatt frist. Departementet vil i denne sammenheng peke på at for sen rapportering vil medføre at innrapporterte timer og deltagere ikke tas med i beregningsgrunnlaget for neste års tilskudd.

Maksimalt antall 30 deltagere per kurs er 30, jf. definisjon i § 3 bokstav a). Dette innebærer at opplæringsiltak med flere enn 30 deltagere i sin helhet faller utenfor tilskuddsordningen. Det er med andre ord ikke anledning til å innrapportere 30 deltagere av en gruppe på for eksempel 50 deltagere.

Skillet mellom kurs med og uten lærer foreslås ikke videreført.

Etter gjeldende regler beregnes tilskuddet på grunnlag av gjennomsnittlig timetall for de tre siste årene. Det foreslås å endre dette til gjennomsnittet for de to siste årene. På grunn av at statistikken for det siste året ikke er ferdig når utbetalingen av tilskuddet begynner, vil tilskuddsgrunnlaget i praksis være kurstimer i år t-2 og t-3.

§10 Rapportering av og kontroll med statsilskudd

Studieforbundene har ansvar for å rapportere korrekt antall kurstimer og deltagere. Det er en forutsetning at samlinger som arrangeres ved elektronisk kommunikasjon, har samme omfang som tilsvarende antall kurstimer i fysiske samlinger. Tid til selvstudium skal ikke inngå i innrapportert timetall. Grunnlaget for rapporteringen skal dokumenteres.

Rapport om kursvirksomheten skal innen 1. mars hvert år sendes til departementet.

Opplæring som et studieforbund eller en medlemsorganisasjon gjennomfører på oppdrag fra andre offentlige eller private virksomheter, skal ikke innrapporteres etter denne forskrift.

Innrapporterte studietiltak skal dokumenteres med fremmøtelister som viser møtedataer og deltagerens navn, fødselsår og bostedsadresse. Fremmøtelisten skal være underskrevet av kursleder eller lærer. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst

Se merknad foran.

Se merknad foran.

Vi slutter oss til at skillet mellom kurs med og uten lærer oppheves for så vidt gjelder beregningsgrunnlag for tilskudd., slik at en kurstime er en kurstime uansett.

VOFO mener at tre – 3 – år bør beholdes, ref. høringsuttalelsen.

Til § 10

Vi har ingen merknader til bestemmelsene om rapportering og kontroll, og slutter oss til disse.

Vi foreslår å legge til "... godkjent studieplan og..." foran "fremmøtelister".

Forslag til forskrift (fra departementet)

10 år.

Studieforbundene har ansvar for at sine respektive organisasjonsledd og medlemsorganisasjoner har tilfredsstillende system for intern kontroll, og for at offentlig tilskudd brukes i samsvar med lov, forskrifter og forutsetninger i tilskuddsbrev. Dokumentasjon på rutiner for intern kontroll skal sendes til

Resultatregnskap, balanse, årsberetning og revisors beretning skal sendes til departementet innen 1. juni hvert år.

Offentlige tilskudd skal i regnskapet spesifiseres på egne poster eller i note til regnskapet.

Revisjon i studieforbund, medlemsorganisasjoner og regionale ledd skal utføres av statsautorisert eller registrert revisor. Revisor skal i tillegg til regnskapsrevisjonen avgi særskilt attestasjon om beregningsgrunnlaget for tilskudd, herunder kontrollere om kurs og deltagere er dokumentert i henhold til bestemmelsene i denne forskriften.

Revisor skal i attestasjonen bekrefte at han er kjent med vilkårene for tilskudd.

Studieforbundene plikter å gjøre revisor kjent med denne forskriften.

MERKNAD: Bestemmelsen åpner for at samlinger arrangert ved elektronisk kommunikasjon kan utløse tilskudd. Det er omfattet av organisert læring som skal ligge til grunn for tilskuddet, ikke deltagerens tidsbruk til læringsaktiviteter. En time innrapportert samling ved elektronisk kommunikasjon må det derfor inneholde organisert læring av et omfang som tilsvarer en time organisert læring i fysiske samlinger.

Departementet legger opp til at rutinen om at rapport om studievirksomheten sendes til Statistisk Sentralbyrå og Vox, skal fortsette.

Rapportering i henhold til forskriften er en forutsetning for tilskudd. Dersom et studieforbund ikke oppfyller rapporteringsplikten, skal utbetaling av tilskudd stilles i bero.

Om ytterligere retningslinjer for regnskapsføring vises til bestemmelser i regnskapsloven og bokføringsloven.

I årsberetningen skal studieforbundene blant annet rapportere om forhold knyttet til oppfyllelsen av de overordnede målene fastsatt i voksenopplæringsloven § 4.

§ 11 Gratis bruk av offentlige undervisningslokaler

Når det avholdes kurs med tilskudd etter kapittel 2 i forskriften, skal arrangøren ikke belastes utgifter vedrørende lokaler, lys, varme, renhold, tilsyn og bruk av utstyr i lokalene. Første punktum gjelder kurs som avholdes på hverdager i undervisningsåret,

Vi etterlyser VOFOs rolle. Bør være den samme som i dag.

Dette er en krevende, men tilfredsstillende minimumsløsning.

Til § 11

Vi slutter oss til forskriften om undervisningslokaler, men mener den må suppleres med et tillegg om klageinstans og sanksjonsmulighet.

Vi savner også en klarere definisjon av hva "offentlige undervisningslokaler"

7/11

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

Forslag til forskrift (fra departementet)

VOFOs forslag og merknader

omfatter, og vi vil primært gå inn for at også helger skal kunne benyttes fritt og at kurs skal kunne holde på til kl. 22.00 på hverdager.

undervisningsferier unntatt, og ikke varer lenger enn til kl. 21.00. For utlån ut over dette må det treffes særskilt avtale med lokaleier.

Lokaleier kan fastsette utfyllende regler for utlån av offentlige undervisningslokaler og -utstyr. Reglene må ikke diskriminere mellom kursarrangører, men bør kunne gi muligheter for prioritering av tiltak og grupper ut fra voksenopplæringslovens formål.

Det bør utarbeides en samlet utlånsplan for bruk av undervisningslokaler på grunnlag av utlysning, søknader og et avtalt låneforhold med den enkelte kursarrangør.

Etter bruk skal lokaler og utstyr være i samme stand som ved overtakelsen.

Ved utlån av spesialrom/skoleverksteder må det avtales hensiktsmessige kontrollordninger.

Kursarrangør er økonomisk ansvarlig for skader som måtte oppstå vedrørende utstyr og materiell.

Kursarrangøren skal sørge for at kursdeltagerne blir kjent med gjeldende bestemmelser for bruk av lokaler og utstyr.

MERKNAD: Reglene om gratis bruk av undervisningslokaler bygger på prinsippet om samordnet ressursbruk, noe som innebærer at det offentliges investeringer innenfor undervisningssektoren skal komme studieforbundene til gode ved avholdelse av kurs som med tilskudd etter kapittel 2 i forskriften. Departementet vil presisere at retten til gratis bruk av undervisningslokaler først inntreffer når lokaleiers/utdanningsinstitusjonens bruk til egen undervisningsvirksomhet er oppfylt.

§ 12 Dokumentasjon på gjennomført opplæring

Studieforbundet skal gi kursdeltagere en dokumentasjon på gjennomført kurs/opplæringstiltak. Dokumentasjonen skal minst inneholde studieforbundets navn, kursdeltagerens navn, innhold og omfang av kurset og læringsmålene i kursets studieplan.

MERKNAD:

Bestemmelsen fastsetter at studieforbundet skal gi kursdeltagere dokumentasjon på gjennomført kurs/opplæringstiltak. Dokumentasjonen skal gi saklig og relevant informasjon om gjennomført opplæring til bruk overfor eksterne mottagere, og vil blant annet kunne være viktig i tilknytning til realkompetansevurderinger.

Kapittel 3. Nettskoler

§ 13 Kriterier for statsfiskudd til nettskoler

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

Til § 12 Vi slutter oss til bestemmelsen om dokumentasjon.

Til Kap. 3 Vi viser til høringsuttalelse fra NFF.

Kriterier for statstilskudd til nettskoler

Statstilskuddet skal bidra til at godkjente nettskoler kan utvikle og utvide mulighetene for fleksibel, livslang læring.

Ved behandling av søknader om tilskudd skal departementet blant annet legge vekt på

- a) hvordan prosjektet bidrar til å oppfylle de overordnede målene for nettskoler nevnt i voksenopplæringsloven § 13
- b) omfanget av opplæringsaktivitet ved den nettskolen som søker tilskudd
- c) i hvilken grad prosjektet det søkes tilskudd til, kan ha verdi for andre nettskoler

MERKNAD:

Bestemmelsen angir de kriterier departementet skal legge vekt på ved behandling av søknader om tilskudd til nettskoler. Nettskoler godkjent etter voksenopplæringsloven § 13 er søknadsberettigede. Det kan også gis tilskudd til prosjektsamarbeid mellom godkjente nettskoler, herunder prosjekter i samarbeid med Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning (NFF).

§ 14 Behandling av søknader om tilskudd

Departementet skal hvert år kunngjøre en søknadsfrist overfor godkjente nettskoler. Det skal i tilskuddsbrev settes en frist for gjennomføring av prosjekt som det gis tilskudd til.

MERKNAD:

Bestemmelsen har regler om behandling av søknader om tilskudd til nettskoler.

§ 15 Rapportering av og kontroll med statstilskudd

Nettskoler som har fått tilskudd til utviklingsprosjekter etter § 14 i denne forskriften, skal i tillegg gi de rapporter som departementet fasisetter i tilskuddsbrev. Fellesorgan for nettskoler skal hvert år gi en samlet rapport om resultater av tilskuddsordningen. Godkjente nettskoler skal i tillegg uavhengig av mottatt tilskudd, rapportere om samlet opplæringsaktivitet.

Godkjente nettskoler og fellesorgan for disse skal ha tilfredsstillende system for internkontroll. Dokumentasjon på rutiner for internkontroll skal foreligge.

Resultatregnskap, balanse, årsberetning og revisors beretning skal sendes departementet innen 1. juni hvert år. Offentlige tilskudd skal i regnskapet spesifiseres på egne poster eller i note til regnskapet.

Revisjon i nettskoler skal utføres av statsautorisert eller registrert revisor.

Forslag til forskrift (fra departementet)

VOFOs forslag og merknader

Nettskolene plikter å gjøre revisor kjent med denne forskriften.

MERKNAD:

I første ledd siste punktum settes det krav om at nettskolene skal rapportere om samlet opplæringsaktivitet. Rapportering om opplæringsaktiviteten vil være relevant for statistikkformål.

Fellesorgan for nettskoler er Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning (NFF). I samlerapporten skal resultatene vurderes i forhold til de overordnede målene for tilskuddsordningen, jf. voksenopplæringsloven § 13 tredje ledd.

Kapittel 4. Avsluttende bestemmelser

§ 16 Overgangsbestemmelser for studieforbund

Studieforbund som er godkjent etter lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven) beholder sin godkjenning i 3 år fra ikrafttredelse...

MERKNAD:

Det følger av bestemmelsen at studieforbund som er godkjent etter voksenopplæringsloven av 1976 beholder sin godkjenning til og med 31. desember 2012. Det vises til voksenopplæringsloven § 27 første ledd. Studieforbundene må innen denne dato ha søkt og fått godkjenning etter § 5 i ny voksenopplæringslov. Hvis ikke bortfaller godkjenningen og statstilskuddet fra 1. januar 2013.

Det følger av § 27 i loven at departementet etter søknad kan gi særskilt tilskudd til sammenslåing av studieforbund.

Departementet ber om høringsinstansens syn på om det er behov for ytterligere overgangsordninger knyttet til statsilskuddet, og vil bakgrunn av høringsrunden vurdere om slike bør imtas i forskriften.

§ 17 Overgangsbestemmelser om tilskudd til andre organisasjoner enn studieforbund

Organisasjoner som i 2009 har fått tilskudd i henhold til forskrift gitt i medhold av § 24 i voksenopplæringsloven av 1976, kan i 2010, 2011 og 2012 få tilskudd til opplæring for grupper som trenger særlig tilrettelegging.

MERKNAD:

Bestemmelsen fastsetter en treårig overgangsordning for organisasjoner som i 2009 har fått tilskudd etter forskrift gitt i medhold av § 24 i voksenopplæringsloven av 1976.

§ 18 Overgangsbestemmelser for nettskoler

Forskrift med VOFOs merknad - til KD

Til § 16 Vi har ingen merknader til dette.

Til § 17 Vi har ingen merknader til dette, men viser til høringsuttalelse fra Funksjonshemmedes Studieforbund.

I 2010 fordeles statstilskuddet til nettskoler på grunnlag av innrapportert opplæringsaktivitet i henhold til bestemmelser fastsatt i medhold av voksenopplæringsloven av 1976. I 2011 fordeles halvparten av tilskuddet på grunnlag av innrapportert opplæringsaktivitet og halvparten etter bestemmelsene i §§ 13 og 14 i forskriften.

Departementet fastsetter i tilskuddsbrev krav til rapportering og dokumentasjon knyttet til aktivitetsbasert tilskudd.

MERKNAD:

Bestemmelsen fastsetter overgangsregler for nettskoler.

§ 19 Ikrafttredelse og opphevelse av øvrige forskrifter

Forskriften trer i kraft 1. januar 2010.

Fra samme tidspunkt som følger av første ledd oppheves

- a) forskrift 7. november 1980 nr. 2061 om delegering av fullmakt til Utdannings- og forskningsdepartementet etter lov om voksenopplæring,
- b) forskrift 15. november 1974 nr. 9069 om kombinert undervisning i husstellfag,
- c) forskrift 6. mai 1975 nr. 9068 om kombinert undervisning i husstellfag – retningslinjer for avgangsprøver,
- d) forskrift 6. oktober 1976 nr. 4918 om kombinert undervisning i husstellfag – husmorvikar-opplæring som voksenopplæringstiltak,
- e) forskrift 24. august 1981 nr. 4942 til lov om voksenopplæring,
- f) forskrift 10. september 1977 nr. 1 om voksenopplæring,
- g) forskrift 28. februar 1992 nr. 342 om voksenopplæring,
- h) forskrift 25. november 1992 nr. 1125 om voksenopplæring (fjernundervisning) og
- i) forskrift 20. desember 1996 nr. 1335 til lov om voksenopplæring vedrørende tilskudd, regnskap, revisjon og kontroll.

MERKNAD:

Bestemmelsens første ledd fastsetter at forskriften trer i kraft 1. januar 2010. Det vises for øvrig til overgangsbestemmelsene i §§ 16, 17 og 18.

Bestemmelsens annet ledd fastsetter at de ni gjeldende forskriftene til voksenopplæringsloven av 1976 oppheves fra samme tidspunkt som ny forskrift trer i kraft.